

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Кичко Інни Михайлівни
на тему «Визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному
провадженні»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за
спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дисертації. Кримінальне провадження, відповідно до положень статті 2 Кримінального процесуального кодексу України, спрямоване на забезпечення захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорону прав, свобод і законних інтересів усіх учасників процесу, а також на досягнення мети швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування і судового розгляду. Основним призначенням кримінального судочинства є притягнення до відповідальності винних осіб, недопущення засудження чи обвинувачення невинних, заборона необґрунтованого застосування процесуального примусу, а також забезпечення дотримання правових гарантій кожного учасника провадження. Для досягнення цього завдання Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) містить як систему засад кримінального провадження, так і низку процесуальних норм, що мають на меті гарантування захисту прав і свобод людини.

Разом з тим, чинне процесуальне законодавство України, зокрема положення ст. ст. 87–89 КПК України, що стосуються недопустимих доказів, не містить достатньо ефективного механізму для визнання таких доказів очевидно недопустимими. Однією з суттєвих проблем доказового права є відсутність належного нормативного регулювання права учасників кримінального провадження на подання клопотання про визнання доказів очевидно недопустимими під час судового розгляду. Також дискусійним залишається питання щодо визначення кола суб'єктів, які мають повноваження ініціювати подібні клопотання, що створює додаткові труднощі в судовій практиці й може негативно впливати на забезпечення принципу змагальності та рівності сторін у кримінальному процесі.

Крім того, як слушно зазначається авторкою, непоодинокими є випадки істотного порушення уповноваженими органами процедури збирання доказів неналежним суб'єктом унаслідок зміни підслідності, а також гарантій адвокатської діяльності при повідомленні адвокату про підозру та під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, та ін.

Зважаючи на перераховані вище проблеми та законодавчі зміни, окремі аспекти діяльності з визнання доказів очевидно недопустимими мають бути належним чином розкриті з позицій науки кримінального процесу.

Водночас, до сих пір породжують дискусії в наукових колах та неоднозначність правозастосування питання з'ясування змісту поняття «допустимість доказів» та її критеріїв, розмежування «недопустимих» та «очевидно недопустимих» доказів, визначення механізму реалізації своїх прав учасниками кримінального провадження у зв'язку з ініціюванням питання про визнання доказів очевидно недопустимими, визнанням їх такими та ін. Свідченням цьому є численні комплексні наукові праці присвячені зазначеним та дотичним питанням, що вказує на актуальність обраної теми.

Актуальність роботи, її теоретична і практична значущість підкреслюється й тим, що обрана тема дослідження відповідає як загальнодержавним, так і відомчим пріоритетам, а дисертацію виконано з урахуванням: Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки (Указ Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021); Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року №119/2021). Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права «Правове забезпечення сталого розвитку» (реєстраційний номер 0118U100325). Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» від 30 листопада 2021 року (протокол № 4), внесено до переліку тем дисертаційних досліджень з юридичних наук, та

перезатверджено на засіданні Вченої ради Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» 26 лютого 2025 року (протокол № 8).

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки.

Об'єктивний аналіз обрання та ефективності застосування методів дослідження, визначених Кичко І.М., дає підстави стверджувати про належний науковий рівень рецензованої дисертації. Зокрема, з урахуванням специфіки теми, мети і завдань дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання соціально-правових явищ, зокрема, діалектичний, а також методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції – при постановці завдань дослідження у динаміці та взаємозв'язку, для поглиблення понятійного апарату та з'ясування сутності допустимості, обґрунтування підстав, процесуального порядку і правових наслідків визнання доказів очевидно недопустимими; історико-правовий – під час дослідження генези дослідження нормативних основ та стану наукових досліджень щодо оцінки доказів з точки зору їх допустимості у кримінальному процесі; системно-структурний – покладено в основу виокремлення критеріїв допустимості, очевидної недопустимості доказів; формально-логічний – при дослідженні змісту норм чинного КПК, які регламентують інститут допустимості доказів та ухвалення вироку у кримінальному провадженні; догматичний – для тлумачення юридичних категорій, поглиблення й уточнення понятійного апарату; типологічний – під час виділення каталогу очевидно недопустимих доказів під час судового розгляду; функціональний та системний – з метою виявлення прогалин та суперечностей в нормативно-правових актах і внесення пропозицій для удосконалення законодавства; порівняльно-правовий – при зіставленні норм чинного КПК України з процесуальним законодавством інших країн; статистичний – під час аналізу та узагальнення емпіричної бази; соціологічний та прогностичний – для підтвердження наукових висновків результатами опитування прокурорів, слідчих Національної поліції України, суддів та адвокатів.

Основні висновки і рекомендації дисертантки оприлюднено у восьми наукових публікаціях, з яких – чотири наукові статті, опублікованих у фахових наукових виданнях, а також тези чотирьох наукових доповідей на науково-практичних конференціях.

Зазначені публікації відображають обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до поставленої мети і завдань дослідження, а також задовольняють вимогу щодо опублікування не більше однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання, що відповідає умовам зарахування публікацій, наведених у списку публікацій здобувачки за темою дисертації.

Для обґрунтування пропозицій і рекомендацій стосовно проблеми визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні, авторка проаналізувала значну кількість наукових праць (355 джерел).

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачкою, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Для досягнення поставленої мети в роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, які дали змогу оптимально врахувати специфіку об'єкта, предмета, мети й завдань дослідження.

Наукова новизна дисертації Кичко І.М. визначається тим, що у дослідженні сформульовано й обґрунтовано низку нових положень і висновків, зокрема, вперше:

- розроблено процесуальний порядок визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні, відповідно до якого, за результатами розгляду клопотання про визнання доказів очевидно недопустимими суд, виносить ухвалу, та наведено аргументи щодо відображення його в окремій ст. 89¹ КПК України;

- обґрунтовано доцільність визнання цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників суб'єктами права подання клопотання про визнання доказів очевидно недопустимими в частині, що стосується цивільного позову;

– обґрунтовано положення про те, що ініціювання питання щодо визнання доказу очевидно недопустимим можливе виключно на стадії судового розгляду, із покладенням обов'язку доведення відповідних обставин на суб'єкта, який подав клопотання;

удосконалено:

– наукові положення, які характеризують генезу стану досліджень з оцінки доказів у кримінальному провадженні, а також періодизацію історичних етапів розвитку означеного інституту;

– процесуальний механізм визнання доказів очевидно недопустимими шляхом визначення обов'язку суду ухвалювати відповідне рішення під час судового розгляду (а не тільки в кінцевому рішенні), із обов'язковим обговоренням питання учасниками провадження та належним мотивуванням;

– обґрунтування необхідності доповнення ст. 87 КПК України положенням щодо врахування судом неминучості виявлення доказу незалежно від порушення прав підозрюваного, в результаті чого такий доказ може бути визнаний допустимим;

набули подальшого розвитку:

– тлумачення міжнародних стандартів кримінального процесу, вироблених прецедентною практикою ЄСПЛ та відображених у положеннях чинного КПК України в контексті відповідності доказів критерію допустимості, до яких віднесено: право на справедливий судовий розгляд; рівність перед законом і судом; безпосередність дослідження показань, речей і документів; недопустимість показань, отриманих шляхом катування, приниження, провокацій та ін.;

– наукові підходи щодо обов'язку доказування обставин, на які вказує ініціатор клопотання про визнання доказів очевидно недопустимими, саме на нього під час розгляду такого клопотання по суті;

– обґрунтування тези про те, що очевидно недопустимими слід вважати докази, отримані шляхом істотного порушення прав людини і основоположних свобод, закріплених в КПК України, які мають явний і безумовний характер, а їх з'ясування не потребує проведення додаткових процесуальних дій;

– теоретичні і практичні рекомендації щодо використання досвіду країн систем загального та континентального права щодо критеріїв визнання доказів очевидно недопустимими для максимальної реалізації засади змагальності сторін та широкого суддівського розсуду в оцінці допустимості доказів.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію під час доповідей на наукових конференціях різного рівня, засіданні круглого столу, були опубліковані у фахових виданнях. Публікації сприяли реалізації поставлених у дисертації завдань, а напрацювання Кичко І.М. упроваджено в освітній процес.

Обґрунтованість отриманих здобувачкою результатів забезпечена належною емпіричною базою дисертаційного дослідження, яку становлять: систематизовані матеріали офіційної статистичної звітності Офісу Генерального прокурора за період 2019–2024 рр.; результати вивчення матеріалів 182 кримінальних проваджень, у яких допущено порушення прав людини і основоположних свобод в 2015–2024 рр. у різних регіонах України; узагальнені дані анкетувань 284 респондентів (слідчих – 63; суддів – 82, прокурорів – 68; адвокатів – 71) з м. Києва, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Київської, Львівської, Рівненської, Харківської, Хмельницької, Чернівецької областей; огляди судово-слідчої практики; офіційні дані Державної служби статистики України; довідкові видання та інші, статистичні матеріали.

Тому дисертаційне дослідження Кичко І.М. проведено на належному науково-методичному і методологічному рівнях, результати та положення наукової праці, що винесені на захист, відповідають вимогам щодо здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими і логічними, мають відповідний ступінь наукової новизни і практичне значення. Це дає підстави стверджувати, що дисертантка цілком опанувала методологію наукового дослідження та правильно її використала під час наукового пошуку щодо вирішення теоретичних і

прикладних проблем визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні.

Дисертація Кичко І.М. є комплексним дослідженням підстав, процесуального порядку і правових наслідків визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні. Низка результатів та висновків, що отримані в роботі, сформульована вперше, вони логічні та мають належний ступінь наукової новизни, є обґрунтованими. Рекомендації дисертантки достатньо аргументовані та ґрунтуються на висновках дослідження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності. Кичко І.М. у дисертаційній роботі правильно використовувала методи наукового дослідження, ефективно здійснювала аналіз кримінального процесуального законодавства, опрацювала дані емпіричних досліджень. Це дало змогу розробити теоретичні положення і науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо критеріїв визнання доказів очевидно недопустимими для максимальної реалізації засади змагальності сторін та широкого суддівського розсуду в оцінці допустимості доказів. Дисертантка відповідально поставилася до питання узагальнення та використання статистичної інформації, що цілком сприяло реалізації поставлених наукових завдань і підтверджує опанування Кичко І.М. компетенцій, необхідних для освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації окремі теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі можуть бути використані: у законодавчій діяльності – для розробки правової регламентації, внесення змін та доповнень до законодавства; в освітньому процесі – під час проведення занять з навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Теорія судових доказів», «Доказування у кримінальному провадженні», підготовки методичної літератури; – науковій діяльності – для удосконалення

методологічних та практичних досліджень в галузі кримінального процесу (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ № 201-нд від 16.12.2024 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. За своїм змістом дисертаційна робота здобувачки Кичко І.М. повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право та напрямам досліджень відповідно до освітньої програми «Право».

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувачки у науковий напрям Право.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадиння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Кичко Інни Михайлівни на тему «Визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні» є оригінальною роботою та не містить елементів плагіату, а запозичення праць інших авторів процитовані з дотриманням встановлених вимог.

Мова та стиль викладення результатів Дисертаційна робота написана українською мовою. Виклад грамотний, логічний, послідовний, доступний для розуміння. Здобувачка вільно володіє фаховою правовою та технічною термінологією.

Дисертаційна робота викладена українською мовою на 273 сторінках. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та нормативним документам щодо присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Окремі результати дослідження представлені у 4-х додатках, що розміщені на 29 сторінках.

В анотації у стислій формі розкрито основні положення дисертаційного дослідження, наведено перелік публікацій, в яких викладені основні результати наукової праці. Анотація викладена українською і англійською мовами.

У вступі визначено об'єкт та предмет дослідження, наведено актуальність обраної теми, зазначено особисті здобутки дисертантки, інформацію про апробацію дисертації на наукових заходах.

У розділі 1 «Теоретико методологічні засади оцінки доказів з точки зору їх допустимості у кримінальному провадженні» на основі аналізу законодавства та доктрини кримінального процесу, виокремлено відповідні історичні періоди доказового права в частині відповідності доказів критерію допустимості.

Наголошено, що допустимість доказів є одним з найважливіших критеріїв оцінки доказів, процесуальною властивістю, яка полягає у з'ясуванні відповідності фактичних даних вимогам закону з точки зору змісту та форми, що забезпечує їх належність та достовірність, а також дотримання прав та законних інтересів учасників кримінального провадження.

Аналіз міжнародних стандартів (правил) кримінального процесу, вироблених прецедентною практикою ЄСПЛ та відображених у положеннях чинного КПК України, дав можливість визначити його правові позиції у контексті відповідності доказів критерію допустимості.

Констатовано, що положення про можливість визнання доказу очевидно недопустимим є додатковою гарантією винесення неупередженого рішення і реалізації права заінтересованими особами на виключення доказів, отриманих з порушенням закону, як елементу права на захист.

Висловлюється позиція про те, що очевидно недопустимими слід вважати докази, отримані шляхом істотного порушення прав людини і основоположних свобод, які мають явний і безумовний характер та не потребують додаткових процесуальних дій.

У розділі 2 «Підстави, процесуальний порядок та правові наслідки визнання доказів очевидно недопустимими в кримінальному процесі» серед іншого зазначається, що обов'язок доказування обставин, на які вказує ініціатор клопотання про визнання доказів очевидно недопустимими, може бути покладений не тільки на сторони кримінального провадження, а й на потерпілого,

представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, цивільного позивача, цивільного відповідача, представників. Наведено аргументи, що у зв'язку з цим, обов'язок доказування щодо належності та допустимості доказів в частині розміру процесуальних витрат та обставин, які характеризують обвинуваченого, доцільно відобразити в ч. 2 ст. 92 КПК України.

Зазначається, що в разі коли учасник судового розгляду клопоче про надання часу на підготовку заперечень, спростування доводів протилежної сторони, наведених у клопотанні про визнання доказу очевидно недопустимим, суд повинен надати йому таку можливість.

На переконання дисертантки, у разі, якщо на переконання апелянта, виключення з матеріалів кримінального провадження відповідних доказів, визнаних судом очевидно недопустимими, потягло за собою безповоротну втрату цінної доказової інформації, значне викривлення доказової інформації, покладеної в основу кінцевого судового рішення, визначені КПК України учасники кримінального провадження, мають право оскаржити рішення суду (вирок, ухвалу), прийняте на очевидно недопустимих доказах як таке, що спричинило невідповідність висновків суду, викладених у судовому рішенні, фактичним обставинам кримінального провадження (п. 2 ч. 1 ст. 409 КПК України).

Авторкою підтримується позиція, що відповідне рішення суду потребує розлогої аргументації із мотивуванням та зазначенням підстав очевидної недопустимості, або їх відсутності у разі відмови в задоволенні відповідного клопотання. Наслідком задоволення клопотання про очевидну недопустимість доказу є неможливість його дослідження та подальшої оцінки в кінцевому рішенні суду.

У розділі 3 «Проблемні питання та шляхи вдосконалення порядку визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні» здійснено порівняльний аналіз кримінального процесуального законодавства та судової практики, що склалася в країнах систем загального та континентального права. Зроблено висновок про значення для оцінки допустимості доказу відсутності чи наявності наміру у суб'єкта доказування у разі порушення ним

процедури збирання доказів.

Авторкою слушно вказано, що відсутність у кримінальному процесі інших країн жорстких критеріїв недопустимості доказів, а також вичерпного переліку видів доказів та слідчих дій, створює умови для максимальної реалізації засади змагальності сторін та широкого суддівського розсуду в оцінці допустимості доказів. Наголошено, що такі правові приписи є перспективними для розвитку доказового права вітчизняної кримінальної процесуальної науки.

Зазначається, що в українському кримінальному процесі процесуальний порядок визнання доказів очевидно недопустимими, потребує певної трансформації з огляду на відсутність критеріїв віднесення доказів до такої категорії, нечіткість окремих формулювань процедурного характеру, що часто ставить під сумнів відновлення порушену незаконним обмеженням прав громадян збалансованість процесуальних можливостей учасників кримінального провадження щодо відстоювання своїх процесуальних інтересів.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені у 4 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, що рекомендовані до друку Вченою радою КПП ім. Ігоря Сікорського та пройшли рецензування.

Також результати дисертації були апробовані на 4 наукових фахових конференціях.

Отримані результати дисертаційного дослідження Кичко І.М. щодо висвітлення теоретичних і прикладних проблем визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні рекомендується для використання у діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень з даного напрямку.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Кичко І.М., необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту.

1. Насамперед варто вказати на ряд неточностей, які слід віднести до технічних. Зокрема, на стор. 143-144, 156 дисертаційного дослідження Кичко І.М. переконливо обґрунтовує доцільність відображення у ч. 2 ст. 92 КПК України положення, що обов'язок доказування належності та допустимості доказів, даних щодо розміру процесуальних витрат та обставин, які характеризують обвинуваченого, покладається на учасника кримінального провадження, що їх надає. Про це зазначається й в анотації до роботи (стор. 4), однак вказане твердження авторки, не відображене у жодній із рубрик наукової новизни. Водночас, анотація не містить жодної згадки про виділення дисертанткою етапів (стадій) здійснення процедури визнання доказів очевидно недопустимими в судовому порядку (стор. 23, 130).

2. Вироблені прецедентною практикою ЄСПЛ та відображені у положеннях чинного КПК України міжнародні стандарти кримінального процесу (право на справедливий судовий розгляд; безпосередність дослідження показань, речей і документів; недопустимість показань, отриманих шляхом катування, приниження, провокацій і підбурювання; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини підозрюваного; порушення права на захист; повага до людської гідності; розумність строків та ін.), які дисертантка детально аналізує у роботі (стор. 75-107), дали можливість визначити правові позиції ЄСПЛ у контексті відповідності доказів критерію допустимості. Водночас, додаткового роз'яснення потребує саме такий підхід дисертантки до висвітлення проблематики визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні.

3. Важко переоцінити роль негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні в кримінальному провадженні. При цьому, як свідчить судова практика, численними є випадки порушення прав та законних інтересів особи під

час їх проведення, що ставить під сумнів доказове значення результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доведенні головного та проміжних фактів у конкретному кримінальному провадженні. На окремих аспектах означеного способу збирання доказів у роботі зупиняється й авторка (стор. 59-60, 89, 120-122). На переконання офіційного опонента, питанням, пов'язаним з процесуальним порядком отримання таких доказів та дослідження їх в ході судового розгляду на предмет відповідності критерію допустимості (визнання недопустимими, очевидно недопустимими), у дисертаційному дослідженні уваги приділено недостатньо.

4. Дисертанткою обґрунтовано та сформульовано низку пропозицій до кримінального процесуального законодавства України, актуальність яких не викликає жодних заперечень. Заслуговує схвалення й те, що відображені у додатках до дисертаційного дослідження зміни до законодавства, запропоновані Кичко І.М., покращують візуалізацію відповідних пропозицій у порівнянні з чинними нормативно-правовими приписами. Однак, на думку офіційного опонента, додаткової «ваги» дисертації, що б зайвий раз підкреслило її практичну значущість, надало б упровадження означених результатів дослідження у законодавчий процес.

Висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити авторку до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Висновок про дисертаційну роботу

Дисертаційна робота Кичко Інни Михайлівни на тему «Визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. У ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем захисної діяльності у кримінальному провадженні.

Дисертація Кичко Інни Михайлівни на тему «Визнання доказів очевидно недопустимими у кримінальному провадженні» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю отриманих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами і доповненнями) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами і доповненнями), а її авторка – Кичко Інна Михайлівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу
та криміналістики Навчально-наукового
інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Оксана КУЧИНСЬКА

М.П.

«30» серпня 2025 року

Підпис
Вчений
КАРАУЛ

